

М.О. Михіденко

Київський національний університет будівництва і архітектури, Україна

ПРИНЦИП ГАРМОНІЗАЦІЇ У ПРОСТОРОВОМУ ПЛАНУВАННІ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ КИЇВСЬКОЇ ПРИМІСЬКОЇ ЗОНИ

У статті розглянуто питання гармонійного зонування сільських територій. Розглянуто основні аспекти, що лежать в основі принципу гармонізації у просторовому плануванні сільських територій: екологічна збалансованість, комплексний підхід, гнучкість та економічна ефективність. Висвітлено проблеми, що стоять перед просторовим плануванням сільських територій України, та окреслено перспективи подальшого впровадження гармонійних підходів.

Ключові слова: сільські території, принципи функціонально-планувальної організації, приміська зона, функціональні зони, гармонійне зонування, екологічна збалансованість

Постановка проблеми

У контексті глобальних трансформацій, що охоплюють економічні, соціальні та екологічні сфери, значення сільських територій набуває особливої актуальності. Села та сільські регіони традиційно виконували аграрно-ресурсну функцію, забезпечуючи населення продуктами харчування та сировиною. Однак сьогодні роль сільських територій виходить далеко за межі суто аграрного виробництва. Вони стають важливими осередками збереження біорізноманіття, екологічного балансу, розвитку альтернативної економіки, підтримання культурної спадщини та забезпечення соціальної стабільності.

Однак, разом з тим, під впливом процесів урбанізації, глобалізації та цифровізації сільські регіони зазнають значних викликів: депопуляція, старіння населення, скорочення інфраструктурних можливостей та обмежений доступ до інновацій.

Крім того, децентралізація влади в Україні та утворення об'єднаних територіальних громад створили нові виклики та потреби у розробці ефективних стратегій просторового планування [1]. Відсутність узгодженості між планувальними рішеннями, потребами місцевих громад, екологічною безпекою та вимогами сталого розвитку ускладнює реалізацію потенціалу сільських територій [1, 2].

Гармонійне зонування простору сільських територій є важливим аспектом в рамках сталого розвитку та ефективного використання земельних ресурсів. Актуальність цього питання зумовлена необхідністю збалансувати потреби сільських громад з використанням природних і земельних ресурсів, збереженням екологічної рівноваги та розвитком місцевої економіки.

Проблема гармонізації функціонально-планувальної організації сільських територій полягає у пошуку оптимальних методів інтеграції різних функціональних зон (житлових, рекреаційних, виробничих, природоохоронних) з урахуванням місцевих ресурсів, ландшафтних особливостей, демографічних тенденцій та стратегічних цілей розвитку громад. Необхідність розробки науково обґрунтованих принципів гармонізації просторового планування є актуальною для забезпечення сталого розвитку сільських територій, підвищення їхньої конкурентоспроможності та якості життя населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Роль сільських територій у наукових дослідженнях останніх років значно зросла, особливо у контексті сталого розвитку, просторового планування та соціально-економічних трансформацій.

За останні роки гармонійний розвиток сільських територій знаходиться у центрі уваги проектів та програм ряду міжнародних організацій та інститутів. Так, Європейська комісія з регіонального планування, зокрема через ініціативу European Spatial Planning Observation Network (ESPON), активно підтримує дослідження та програми, які сприяють розвитку сільських територій в Європі. Діяльність ESPON як частини політики Європейського Союзу в галузі регіонального розвитку спрямована на підтримку сталого розвитку та гармонійного розвитку сільських, периферійних та гірських територій [3].

Програма ООН з поселень UN-Habitat активно розвиває програми для підтримки сталого розвитку сільських територій, спрямовані на покращення

життєвих умов, розвиток інфраструктури, соціальних послуг та економічних можливостей на селі. Зокрема, програма спрямована на пошук нових шляхів інтеграції та співпраці між різними типами територій для сталого розвитку. [4]

Проблема гармонійного розвитку сільських територій в сучасних умовах стає одним з центральних питань різних наукових сфер. У сфері економічного розвитку це питання розглядається, зокрема: В. Семко [1]. У сфері державного та публічного управління та регіоналістики: О.Л. Тодорова [2], Лозинська, Тамара Миколаївна [5]. У сфері геодезії та геоінформатики: Н. Музика, М. Білявський [6]. З точки зору містобудування та просторового планування розгляд цього питання представлено у працях, зокрема, таких зарубіжних та вітчизняних науковців: K. Knickel, A. Almeida, L. Bauchinger, M.P. Casini [7], Ge, D., Lu, Y. [8], Bielska A., Załęski P., Mroczkowski R. [9], Nowak, M. J., Mitrea, A., Lukstina, G., Jukneliene, D., Jürgenson [10], Н. Шебек [11], І. Ригова, Т. Павленко, Т. Єншуєва [12], Л. Чижевська [13], В. Яценко [14].

Так, у сфері просторового планування сільських територій аналізується роль просторового планування у покращенні відносин між сільськими, периферійними та міськими районами. Досліджуються сильні та слабкі сторони просторового планування як інструменту управління для досягнення більш збалансованого та сталого територіального розвитку [7, 8]. Плани землекористування та сільськогосподарські плани розглядаються як інструменти комплексного впровадження регуляцій просторового планування для сільських територій [9, 10].

У рамках теоретичного підходу до архітектурного планування Н. Шебек розглядає проблему відсутності цілісного теоретичного підходу до гармонізації архітектурного середовища, акцентуючи увагу на необхідності формування теорії гармонізації архітектурного середовища як окремого напрямку в архітектурній науці, що сприятиме створенню більш гармонійних та комфортних умов для життя людини [11].

У статті О. Тодорової "Просторове планування територій в Україні: державно-управлінський аспект" розглядаються виклики, пов'язані з трансформаціями в системі публічного управління та наголошується на необхідності забезпечення комплексного та системного планування розвитку територій для досягнення сталого розвитку [2].

Разом з тим, у сфері вітчизняних досліджень гармонізації просторового планування увага приділяється, насамперед, містобудівній площині. Так, розглядається питання гармонізації архітектурного середовища міста [11], питання розвитку та ревіталізації індустріальних міст [12].

Якщо ж торкнутися питання функціонально-планувальної організації сільських територій, то тут арсенал досліджень значно менший. Приділяючи наукову увагу питанню архітектурно-планувальній організації сільських територій і поселень, Л. Чижевська звертається до питання удосконалення методів методи оцінки туристично-рекреаційного потенціалу сільських територій та формулювання принципів архітектурно-планувальної організації сільських територій і поселень в умовах об'єднаних територіальних громад з точки зору розвитку туристично-рекреаційної сфери в сільській місцевості [13]. В. Яценко досліджує сучасний стан планування міських агломерацій в Україні та пропонує нові підходи до вдосконалення методики цього процесу. Яценко розглядає наявні підходи до планування міських агломерацій в Україні, виявляючи їхні недоліки та проблеми, що виникають через неефективність поточної практики. Він зазначає, що більшість сучасних планів міських агломерацій часто не враховують реальні економічні, соціальні та екологічні потреби та пропонує комплексний підхід до планування міських агломерацій в Україні [14].

Що ж стосується питання принципів функціонально-планувальної організації сільських територій [15] як таких, то тут все ще не вистачає фундаментальних досліджень у цьому напрямку.

Мета статті

Метою даної публікації є аналіз сучасного стану функціонально-планувальної організації сільських територій Київської приміської зони, визначення центральних функцій сільських територій приміської зони м. Києва, а також визначення основних проблем та виклики їхнього розвитку. Також маємо на меті розглянути та дати визначення принципу гармонійного зонування та проаналізувати і оцінити його роль у процесі функціонально-планувальної організації сільських територій Київської приміської зони та у забезпеченні сталого розвитку цих територій.

Виклад основного матеріалу

Сільські території приміської зони Києва відіграють важливу роль у забезпеченні аграрного виробництва, рекреації та екологічного балансу регіону.

Сучасний стан розвитку сільських територій характеризується значними диспропорціями у використанні природних ресурсів, нераціональною просторовою організацією земель та недостатнім врахуванням соціально-економічних і екологічних чинників у процесі планування. Дефіцит комплексного підходу до функціонально-

планувальної організації призводить до фрагментарного розвитку інфраструктури, занедбаності окремих населених пунктів, зниження якості життєвого середовища та посилення міграційних процесів.

Одним із ключових викликів сучасного розвитку приміських сільських територій є їхнє перетворення на хаотично забудовані зони без урахування потреб сільськогосподарського виробництва, рекреації та охорони навколишнього середовища. Відсутність гармонійного зонування призводить до зниження якості ґрунтів, зникнення природних екосистем та надмірного навантаження на інфраструктуру. Відповідно, чітке просторове планування із врахуванням гармонійного зонування дозволяє досягти балансу між різними видами землекористування.

Функціонально-планувальна організація сільських територій вимагає комплексного підходу, який враховуватиме урбаністичні, економічні, екологічні та соціальні чинники. Основною метою при цьому має бути гармонійний розвиток цих територій із збереженням їхнього сільськогосподарського, природного та житлового потенціалу.

Реалізація цієї мети не можлива без чіткого виділення та розуміння принципів функціонально-планувальної організації, за якими повинні розвиватися сільські території приміської зони. Адже, формування ефективної системи просторового планування в приміській зоні Києва є необхідним для забезпечення збалансованого розвитку територій. А якраз виділення основних принципів дозволяє уникнути хаотичної урбанізації, зберегти природні ландшафти та аграрний потенціал, а також створити комфортне середовище для життя населення. Дотримання цих принципів сприяє раціональному використанню ресурсів, екологічній стійкості та підвищенню інвестиційної привабливості регіону. Чітко визначені принципи допомагають органам місцевого самоврядування та забудовникам ухвалювати стратегічно важливі рішення, що враховують як поточні, так і майбутні потреби суспільства.

Одним з ключових принципів функціонально-планувальної організації сільських територій є принцип гармонізації.

Гармонійне зонування простору безпосередньо впливає на функціонально-планувальну структуру сільських територій, дозволяючи створити оптимальні умови для життя населення, ведення господарської діяльності та збереження навколишнього середовища. Таким чином забезпечується раціональне використання земельних ресурсів, відбувається мінімізація просторових конфліктів та створюються сприятливі умови для

збалансованого розвитку. Планування території повинно передбачати чітке визначення та поділ територій на функціональні зони відповідно до їхнього природного потенціалу, соціально-економічного значення та екологічних обмежень: аграрні, житлові, рекреаційні, промислові та природоохоронні. Це забезпечує просторову сумісність функцій і дозволяє ефективно використовувати землі, уникаючи конфліктів між різними видами землекористування. Планування території повинно відбуватися з використанням сучасних підходів до просторового планування, таких як ГІС-технології.

У контексті приміських сільських територій Києва застосування цього принципу відіграє особливо важливу роль, оскільки стрімка урбанізація та зростання населення створюють значний тиск на земельні ресурси. Саме раціональне просторове планування є ключовим чинником сталого розвитку цих територій, адже це дозволяє уникнути хаотичної забудови, деградації природних ландшафтів та погіршення якості життя населення.

Центральним для приміської зони Києва є екологічний аспект, оскільки вона виконує функцію екологічного буфера між містом та прилеглими територіями, регулюючи рівень забруднення та підтримуючи природну рівновагу у столичному регіоні. Особливу увагу при цьому необхідно приділити збереженню та стабілізації екосистем. Збереження зелених насаджень та природних екосистем у приміському поясі Києва виконує низку життєвоважливих функцій, а саме:

- покращення якості повітря шляхом затримування пилу і шкідливих речовин, що надходять із міста, а також поглинання вуглекислого газу та виділення кисню;
- природне регулювання стічних вод, запобігання повеням, збереження водних ресурсів, фільтрація ґрунтових вод;
- забезпечення продовольчої програми шляхом виробництва екологічно чистої сільськогосподарської продукції;
- зниження рівня антропогенного впливу на довкілля шляхом зменшення впливу забруднення, шуму та інших антропогенних факторів на природні екосистеми та сільські території;
- забезпечення культурного та рекреаційного потенціалу шляхом підтримки традиційних форм господарювання та екологічного туризму;
- зменшення навантаження на міські парки та зелені зони міста шляхом забезпечення мешканців Києва та прилеглих територій привабливим місцем відпочинку.

Таким чином, доцільно приділити особливу увагу аспекту екологічної збалансованості та рекреаційного потенціалу, зокрема, агротуризму у

Київській приміській зоні. Передбачається інтеграція сільськогосподарських та рекреаційних зон, розвиток екотуризму, створення туристичних маршрутів, маршрутів для піших прогулянок та інших видів активного відпочинку, дегустаційних майданчиків та тематичних парків, що сприяє розвитку місцевої економіки та залученню інвестицій.

Виходячи з вищесказаного, пропонуємо таке визначення принципу гармонізації у контексті функціонально-планувальної організації сільських територій: Принцип гармонізації полягає у створенні умов для збалансованого розвитку різних функцій території, таких як житлове будівництво, сільське господарство, промисловість, природоохоронні зони та інфраструктура, та у визначенні оптимальних меж для кожної функціональної зони з урахуванням природних, економічних та соціальних факторів.

Зонування при цьому є невід'ємною частиною просторового планування, що дозволяє чітко розмежувати різні види використання землі для досягнення оптимального використання ресурсів і забезпечення комфортних умов для життя населення. Оптимальний поділ на функціональні зони може відбуватися за такими категоріями:

1. Житлові зони – передбачають розміщення населених пунктів та пов'язаної інфраструктури (освітні, медичні, адміністративні заклади, громадські простори). Їх розміщення визначається на основі транспортної доступності та екологічної безпеки. При цьому їх розміщення має враховувати санітарно-захисні зони, віддаленість від промислових зон і транспортних магістралей, а також наявність зелених насаджень для очищення повітря.

2. Сільськогосподарські зони – включають рілля, пасовища, садівництво та фермерські господарства. Важливою складовою є збереження родючості ґрунтів та впровадження методів екологічного землеробства, органічних технологій та мінімізації хімічного навантаження на ґрунти, що сприятиме збереженню екологічної збалансованості регіону.

3. Природоохоронні зони – охоплюють ліси, водойми, заповідники та інші території, що відіграють ключову роль у підтриманні екологічного балансу. Для збереження екологічного балансу необхідне чітке їх визначення як "екологічного каркасу" території, з обмеженням господарської діяльності.

4. Рекреаційні зони – місця для відпочинку та туризму, включаючи парки, зелені насадження, екологічні стежки, які сприяють збереженню природного середовища та розвитку місцевої економіки. Такі осередки відпочинку та дозвілля можуть поєднуватися з природоохоронними зонами

для збереження ландшафтів та біорізноманіття (екотуризм).

5. Транспортні та інфраструктурні зони – дороги, залізниці, комунікаційні вузли, які забезпечують ефективне сполучення між різними частинами території. При цьому проектування транспортних коридорів повинно відбуватися з врахуванням екологічно чутливих територій (ліси, водно-болотні угіддя, заповідники) для їх обходу або мінімізації впливу (наприклад, будівництво естакад, тунелів), шумозахисних екранів у населених пунктах та зелених насаджень уздовж доріг для зниження шумового забруднення, а також за умови використання екологічно чистих технологій будівництва.

6. Промислові та складські зони – передбачають розміщення об'єктів виробничої діяльності, що повинні бути локалізовані із дотриманням санітарних та екологічних норм. З метою збереження екологічного балансу їх розташування повинно плануватися на безпечній відстані від житлових масивів, контроль за викидами та стічними водами

Завдяки правильно спланованому зонуванню, сільські території можуть мати чітко структуровану ієрархію просторових елементів. Наприклад, центральна частина села може містити житлову зону, школу, лікарню, адміністративні установи та громадські простори, тоді як на периферії розташовуються сільськогосподарські та природоохоронні території. Важливим аспектом є забезпечення логістичної зручності: розміщення транспортних коридорів таким чином, щоб мінімізувати негативний вплив на природне середовище та житлові масиви.

Висновки

Принцип гармонізації у просторовому плануванні є важливим інструментом ефективної функціонально-планувальної організації сільських територій та ключовим елементом забезпечення сталого розвитку цих територій. Його застосування забезпечує екологічну збалансованість, комплексний підхід до розвитку сільських територій, гнучкість функціонально-планувальної організації, активну участь громад та економічну ефективність, і як наслідок, сприяє збалансованому розвитку регіонів, збереженню природних ресурсів та економічному зростанню. Гармонійне зонування дозволяє інтегрувати сільські території у загальну систему регіонального розвитку, запобігаючи їх хаотичній урбанізації. У результаті зростає соціальна стабільність та забезпечуються комфортні умови проживання для населення цих сільських територій, що у свою чергу, має позитивний вплив на розвиток міста, до приміської зони якого ці території

належать. Таким чином, з урахуванням сучасних викликів, таких як зміни клімату, екологічні загрози та демографічні процеси, гармонійне зонування є ключовим інструментом сталого розвитку приміських сільських територій Києва та інших регіонів.

Література

1. Семко В. Проблеми та ризики децентралізації влади в Україні: огляд експертної думки // Просторовий розвиток. 2024. № 7. С. 562–576.
2. Лесик О. В. Тодорова О. Л. Просторове планування територій в Україні: державно-управлінський аспект. Наукові перспективи. 2021. № 4(10). С. 88–105.
3. Martinez Juan, A., and James McEldowney. 2021. Smart Villages Concept, Issues and Prospects for EU Rural Areas. Brussels: European Parliamentary Research Service
4. UN-Habitat. Urban-Rural Linkages for Sustainable Development URL: <https://unhabitat.org/topic/urban-rural-linkages>
5. Лозинська Т. М. Просторове планування в територіальних громадах як складова і основа стратегічного планування. Місцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Полтава, 28 листопада 2023 року) / за заг. ред. Т.М. Лозинської, О.В. Дорофєєва. Полтава : ПДАУ, 2023. С. 294–297
6. Музика Н. Комплексний план просторового розвитку територіальних громад – завдання та шляхи вирішення. Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. Том II (44). С. 130–136.
7. Knickel, K.; Almeida, A.; Bauchinger, L.; Casini, M.P.; Gassler, B.; Hausegger-Nestelberger, K.; Heley, J.; Henke, R.; Knickel, M.; Oostindie, H.; et al. Towards More Balanced Territorial Relations—The Role (and Limitations) of Spatial Planning as a Governance Approach. Sustainability 2021, 13(9):5308. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/9/5308>
8. Ge, D., Lu, Y. A strategy of the rural governance for territorial spatial planning in China. J. Geogr. Sci. 31(2021). P. 1349–1364
9. Bielska A., Załęski P., Mroczkowski R. Land use and agricultural plans as a tool for comprehensive implementation of spatial planning regulations for rural areas – A case study of Różan commune in Poland. Reports on Geodesy and Geoinformatics Volume 118 (2024): Issue 1 (December 2024). P. 109–126.
10. Nowak, M. J., Mitrea, A., Lukšić, G., Jukneliene, D., Jürgenson, E., Filepné Kovács, K., ... Blaszkę, M. Directions of change in spatial planning systems in Central and Eastern Europe after 1989. Planning Practice & Research, 40(1), 2024. P. 41–64.
11. Шебек Н. М. Теорія гармонізації архітектурного середовища: передумови формування і орієнтири розвитку./Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». Серія «Архітектура». Відп. ред. Б.С. Черкес. Т. 1, Вип. 2s. 2019. С.102–108.
12. Рижова І., Павленко Т., Єншуєва Т. Проблеми та перспективи гармонізації простору індустриальних міст. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2023. № 67. С. 157–168.
13. Чижевська Л.О. Кандидатська дисертація: «Принципи архітектурно-планувальної організації сільських територій і поселень з туристично-рекреаційними функціями». Дисертаційне дослідження, КНУБА, 2021. 215 с.
14. Яценко В. О. Новий підхід до методики планування міських агломерацій в Україні. Natural and Technical Sciences, VI (19), 2018. Issue 171, p. 7–12.
15. Михіденко М.О. (2024) Сутність і проблеми визначення терміну «сільська територія». *Комунальне господарство міст*, 6(187), 124–129. <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2024-6-187-124-129>

References

1. Semko V. Problems and Risks of Power Decentralization in Ukraine: Expert Opinion Review // Spatial Development. 2024. No. 7. P. 562–576.
2. Lesyk O. V., Todorova O. L. Spatial Planning of Territories in Ukraine: Public Administration Aspect // Scientific Perspectives. 2021. No. 4(10). P. 88–105.
3. Martinez Juan A., McEldowney J. Smart Villages Concept, Issues and Prospects for EU Rural Areas. Brussels: European Parliamentary Research Service, 2021.
4. UN-Habitat. Urban-Rural Linkages for Sustainable Development. URL: <https://unhabitat.org/topic/urban-rural-linkages> (Accessed: 17.03.2025).
5. Lozynska T. M. Spatial Planning in Territorial Communities as a Component and Basis of Strategic Planning. Local Self-Government in Ukraine and the World: Theory and Practice : Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference, (Poltava, November 28, 2023). Ed. by T. M. Lozynska, O. V. Dorofeyev. Poltava : PDAU, 2023. P. 294–297.
6. Muzyka N., Bilyavskiy M. Comprehensive Plan for Spatial Development of Territorial Communities – Tasks and Solutions. Modern Achievements of Geodetic Science and Production. Lviv : Publishing House of Lviv Polytechnic, 2022. Vol. II (44). P. 130–136.
7. Knickel K., Almeida A., Bauchinger L., Casini M. P., Gassler B., Hausegger-Nestelberger K., Heley J., Henke R., Knickel M., Oostindie H., et al. Towards More Balanced Territorial Relations — The Role (and Limitations) of Spatial Planning as a Governance Approach. Sustainability. 2021. Vol. 13(9):5308. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/9/5308>
8. Ge D., Lu Y. A Strategy of the Rural Governance for Territorial Spatial Planning in China. Journal of Geographical Sciences. 2021. Vol. 31. P. 1349–1364.
9. Bielska A., Załęski P., Mroczkowski R. Land

10. Use and Agricultural Plans as a Tool for Comprehensive Implementation of Spatial Planning Regulations for Rural Areas – A Case Study of Rózan Commune in Poland. Reports on Geodesy and Geoinformatics. 2024. Vol. 118, Issue 1 (December). P. 109–126.
11. Nowak M. J., Mitrea A., Lukstina G., Jukneliene D., Jürgenson E., Filepné Kovács K., Blaszk M. Directions of Change in Spatial Planning Systems in Central and Eastern Europe After 1989. Planning Practice & Research. 2024. Vol. 40(1). P. 41–64.
12. Shebek N. M. Theory of Harmonization of the Architectural Environment: Preconditions and Guidelines for Development Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Series: Architecture. Ed. by B. S. Cherkas. Vol. 1, Issue 2s. 2019. P. 102–108.
13. Ryzhova I., Pavlenko T., Yenshueva T. Problems and Prospects of Harmonization of Industrial Cities' Spaces. Modern Problems of Architecture and Urban Planning. 2023. No. 67. P. 157–168.
14. Chyzhevska L. O. PhD Thesis: "Principles of Architectural and Planning Organization of Rural Areas and Settlements with Tourist and Recreational Functions". Dissertation Research, Kyiv National

University of Construction and Architecture, 2021. 215 p.

15. Yatsenko V. O. A New Approach to the Methodology of Planning Urban Agglomerations in Ukraine // Natural and Technical Sciences. 2018. Vol. VI (19), Issue 171. P. 7–12.

16. Mykhidenko M. (2024). THE ESSENCE AND PROBLEMS OF DEFINING THE TERM «RURAL TERRITORY». *Municipal Economy of Cities*, 6(187), 124–129. <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2024-6-187-124-129>

Рецензент: д-р архіт., проф. Н.М. Шебек, Київський національний університет будівництва і архітектури, Україна.

Автор: МИХІДЕНКО Марта Олександрівна
асистент кафедри містобудування, аспірант
Київський національний університет будівництва і архітектури
E-mail – mykhidenko_mo@knuba.edu.ua
ID ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6478-8381>

THE PRINCIPLE OF HARMONIZATION IN SPATIAL PLANNING OF RURAL AREAS OF THE KYIV SUBURBAN ZONE

M. O. Mykhidenko

Kyiv National University of Construction and Architecture, Ukraine

The article explores the principle of harmonization in the spatial planning of rural areas, with a specific focus on the suburban zone of Kyiv. The significance of rural territories in the context of modern global transformations, including economic, social, and environmental dimensions, is emphasized. The research highlights the need for a balanced development approach, as rural areas today serve not only agricultural functions but also play essential roles in preserving biodiversity, ensuring ecological balance, fostering alternative economic activities, and supporting cultural heritage and social stability. The article identifies the key challenges faced by rural areas in the suburban zone of the city of Kyiv, such as depopulation, aging populations, infrastructure degradation, and limited access to innovation, which are exacerbated by urbanization and globalization processes. The decentralization reform in Ukraine has further intensified the demand for effective spatial planning strategies. Special attention is paid to the role of spatial planning in harmonizing functional zones in rural areas, ensuring a sustainable balance between economic development, environmental protection, and the needs of local communities.

The core of the article lies in the analysis of the principle of harmonization in the functional and planning organization of rural areas. The paper defines harmonization as the creation of balanced conditions for various land uses: residential, agricultural, industrial, recreational, and nature protection zones. It underscores the importance of ecologically balanced land use, comprehensive planning, flexibility in spatial decisions, active community participation, and economic efficiency as the foundation of sustainable rural development. The article also discusses the specific application of these principles in the suburban zone of Kyiv, identifying how ecological factors, functional zoning, and rational land use can prevent chaotic urban sprawl, preserve natural landscapes, and improve the quality of life in rural areas. The findings contribute to the advancement of spatial planning theory and practice for rural territories in Ukraine.

Keywords: rural areas, spatial planning, harmonization principle, suburban zone, sustainable development, functional zoning, ecological balance.